

Ocena pracy nauczyciela jako formalny wyznacznik profesjonalizmu w codzienności zawodowej

*Wykonanie pracy, nawet dobre, jest czymś
wystarczającym dla nieprofesjonalistów,
ale cechą profesjonalistów jest stałe
poprawianie sposobu, w jaki pracę się wykonuje
– poprawianie zarówno ze względu na własne
standardy, jak i ze względu na innych.
W. Glasser*

Profesjonalizm zawodowy nauczycieli

Pojęcie profesjonalizmu wywodzi się z języka łacińskiego od słowa *professio* i oznacza kunszt, sztukę; *profiteor* to osoba zajmująca się profesją, ktoś, kto jest ćwiczony w jakiejś umiejętności¹. Współczesnemu rozumieniu znaczenia omawianego terminu bliższa jest jednak konotacja pochodząca z języka angielskiego, gdzie słowo *profession* oznacza zajęcie wymagające zdobycia szerokiej i specjalistycznej wiedzy oraz długich ćwiczeń, dzięki którym wykonujący je uzyskuje sprawność i skuteczność w działaniu².

Na przestrzeni lat wyraz *profesjonalizm* mocno zakorzenił się w potocznym języku i powszechnie stał się synonimem doskonałości w działaniu. Opisuje się nim osoby, które stosując się do zasad danej dziedziny życia, osiągają ponadprzeciętne rezultaty, nie zapominając przy tym o regułach etycznych. Profesjonalizm nie jest ani pojęciem symbolicznym, ani abstrakcyjnym. Na gruncie nauki można go ująć w proste definicje. Jednak nie wolno zaprzeczyć, że posiada również niejako metafizyczną wartość. W zależności od użytego kodu znaczeniowego profesjonalista będzie (tylko) zawodowcem albo utożsamiony zostanie z wybitnym specjalistą w swojej dziedzinie, autorytetem, guru³.

¹ L. Bohdanowicz, *Profesjonalizm w funkcjonowaniu rad nadzorczych spółek akcyjnych*, Łódź 2009, s. 45.

² Tamże, s. 46.

³ C. Sikorski, *Profesjonalizm. Filozofia zarządzania nowoczesnym przedsiębiorstwem*,

Słownik języka polskiego PWN podaje trzy definicje profesjonalizmu: 1. „czyjeś duże umiejętności i wysoki poziom wykonywanej pracy”; 2. „zawodowe uprawianie jakiejś specjalności” oraz 3. „wyraz lub związek wyrazowy charakterystyczny dla języka określonego środowiska zawodowego”⁴. Podobne wyjaśnienie proponuje *Słownik wyrazów obcych*, który profesjonalizm określa jako „doskonałe uprawianie swojego zawodu, zawodowstwo” lub „wyraz/związek wyrazowy charakterystyczny dla określonego środowiska zawodowego”⁵. Leksykalne znaczenie omawianego terminu to przede wszystkim wykonywanie czegoś zawodowo, w przeciwieństwie do amatorstwa. Czesław Sikorski profesjonalizm utożsamia dodatkowo z wysokim poziomem wiedzy i umiejętności oraz akceptacją określonych wzorów kulturowych, norm etycznych⁶. Z kolei Tadeusz Oleksyn twierdzi, że profesjonalizm oznacza zdolność do samodzielnego, wydajnego i skutecznego działania w szerszym zakresie i nie chodzi tu o umiejętność nawet perfekcyjnego wykonywania kilku czy kilkunastu powtarzalnych czynności⁷. Bazując na licznie występujących w literaturze przedmiotu definicjach wyjaśnianego pojęcia, przyjąć ostatecznie można synonimiczne znaczenie profesjonalizmu w postaci: biegłości, eksperyencji, erudycyjności, fachowości, kunsztu, maestrii, mistrzostwa, spolegliwości, wirtuozerii, znawstwa.

Na gruncie zawodowym profesjonalizm określa wysoki standard wykonywania czynności wynikających z zajmowania określonego stanowiska pracy. Wiąże się z działaniem kompetentnym, skutecznym i efektywnym, a niekiedy także pozbawionym emocji, podczas gdy amatorstwo kojarzy się z działaniem bardziej emocjonalnym, wynikającym z zamięłowania i potrzeby serca, jednak często prowadzącym do gorszych efektów i traktowanym drugoplanowo⁸.

Profesjonalizm zawodowy nauczycieli najczęściej utożsamiany jest z poziomem wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia pracy dydaktyczno-wychowawczej. Ogólny katalog powinności⁹, którym powinna sprostać kadra nauczycielska, zawiera art. 6. Ustawy Karta Nauczyciela¹⁰. W świetle tej regulacji do nauczyciela należy: rzetelna realizacja zadań związanych z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły (dydaktyczną,

Warszawa 1995, s. 11–16.

⁴ *Profesjonalizm*, [w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/sjp/profesjonalizm;2572537.html>, dostęp 12.06.2015.

⁵ *Profesjonalizm*, [w:] *Edupedia.pl. Słownik wyrazów obcych*, http://www.edupedia.pl/map/dictionary/id/8_slownik_wyrazow_obcych.html, dostęp 10.04.2017.

⁶ T. Oleksyn, *Zarządzanie kompetencjami*, Kraków 2006, s. 70.

⁷ Tamże, s. 68.

⁸ Tamże, s. 69.

⁹ Szczegółowy zakres obowiązków wynika z zajmowanego przez nauczyciela stanowiska w konkretnej placówce. Jest on zazwyczaj zamieszczony w statucie tejże placówki.

¹⁰ Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, Dz. U. z 2016 r., poz. 1379 oraz Dz. U. z 2017 r., poz. 60 [dalej: Karta Nauczyciela].



wychowawczą i opiekuńczą), w tym również zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę; wspieranie każdego ucznia w jego rozwoju, dążenie do pełni własnego rozwoju osobowego; kształcenie i wychowywanie młodzieży w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji RP, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka; dbałość o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów. Dodatkowo nauczyciel jako pracownik jest obowiązany wykonywać pracę sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą realizacji zadań zawodowych, jeżeli nie są one sprzeczne z przepisami prawa lub umową o pracę¹¹.

Na zawodowy profesjonalizm nauczycieli składają się kwalifikacje i kompetencje. Ich charakter jest wielowymiarowy i cechuje go interdyscyplinarność. Nauczyciel-mistrz to fachowiec posiadający niezbędne kwalifikacje umożliwiające wykonywanie zawodu oraz szerokie kompetencje, dzięki którym w procesie edukacji może się stać odpowiedzialnym przewodnikiem, mającym (zamierzony) bezpośredni wpływ na uczniów, najsilniejszym czynnikiem stymulującym i motywującym uczniów do większych osiągnięć na polu własnego kształcenia. Podstawowe wymagania kwalifikacyjne wobec nauczycieli określa wspomniana już Karta Nauczyciela. Zgodnie z art. 9. przytoczonej Ustawy stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która: posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje, przestrzega podstawowych zasad moralnych, spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu. Kwalifikacje nauczycieli poświadczają dyplom ukończenia szkoły wyższej lub zakładu kształcenia nauczycieli, zaświadczenie/świadectwo potwierdzające posiadane przygotowanie pedagogiczne. Autorzy zwracają uwagę na konieczność wzbogacania kwalifikacji pedagogicznych nauczycieli o nowe kompetencje, do których zaliczają kompetencje psychologiczne, interpersonalne i ogólnopedagogiczne, a także kompetencje pragmatyczne, komunikacyjne, współdziałania, kreatywne, metodyczne, informacyjno-medialne i moralne oraz postulacyjne i realizacyjne. Profesjonalnego nauczyciela winna zatem cechować refleksyjność oparta na umiejętności badania własnej praktyki, wiązanie myślenia z kontekstem społecznym, aktywny udział w tworzeniu przez uczniów własnego obrazu świata, umiejętność improwizacji, myślenia w działaniu, kształtowanie kultury aktywności uczniów dopuszczającej możliwość różnic poglądów i postaw, umiejętność krytycznej autorefleksji osobistej i społecznej dopuszczająca dialog z innymi, zaangażowanie w tworzenie demokracji szkolnej, znajomość różnic

¹¹ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy, Dz. U. z 2011 r. Nr 36, poz. 181, art. 211.



kulturowych w środowisku, respektowanie praw mniejszości, pluralizm kulturowy, nastawienie na działanie, związek poznania z działaniem, wyczulenie na emocjonalną stronę kontaktów z uczniem¹².

Istota oceny pracy nauczyciela

W świetle art. 4. Ustawy o systemie oświaty nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się troską o dobro uczniów, ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia¹³. Ocena pracy nauczyciela to zespół administracyjnych czynności z zakresu nadzoru pedagogicznego, przeprowadzany przez dyrektora szkoły¹⁴. Jej celem jest wydanie opinii na podstawie szeroko czynionej diagnozy, w jakim stopniu nauczyciel realizuje powierzone mu obowiązki. Kryterium oceny stanowi stopień realizacji wyżej wymienionych powinności oraz zadań statutowych szkoły, a także tych ustalonych w wyniku sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Na ostateczny wynik obserwacji nie mogą mieć wpływu przekonania religijne dydaktyka ani jego poglądy polityczne, a także fakt odmowy wykonania polecenia służbowego, które w przekonaniu nauczyciela było sprzeczne z dobrem ucznia, służby albo dobrem publicznym¹⁵. W rezultacie poddany ocenie nauczyciel otrzymuje informację zwrotną, która, opisując jego silne i słabe strony, ma w założeniu pomóc osiągnąć lepsze efekty nauczania, a jednocześnie może przyczynić się do wprowadzenia zmian w całej szkole oraz sprawiedliwego przydzielania dodatków i nagród.

Podstawa prawna oceny pracy nauczyciela

W świetle art. 6a Karty Nauczyciela ocenie podlega praca każdego nauczyciela z wyjątkiem nauczyciela stażysty, w stosunku do którego dyrektor dokonuje oceny dorobku zawodowego po zakończonym stażu na stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego¹⁶. Obowiązujące przepisy nie przewidują obligatoryjnego czasu, w którym ocena pracy nauczyciela ma być przeprowadzona,

¹² M. J. Szymański, *Nauczyciel w okresie przemian społecznych*, „Edukacja” 2002, nr 3, s. 14.

¹³ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz. U. z 1991 r. Nr 95, poz. 425.

¹⁴ A. Biegańska, *Gromadzenie informacji o pracy nauczyciela*, „Dyrektor Szkoły” 2006, nr 1, s. 16–17.

¹⁵ Karta Nauczyciela, art. 6a.

¹⁶ Tamże.

nie może to być jednak wcześniej niż po upływie roku od poprzedniej oceny lub opiniowania dorobku zawodowego za okres stażu. Proces oceny rozpoczyna się z inicjatywy dyrektora szkoły lub na wniosek nauczyciela, organu sprawującego nadzór pedagogiczny, organu prowadzącego szkołę, rady szkoły, rady rodziców.

Szczegółowe kryteria i tryb dokonywania oceny pracy, tryb postępowania odwoławczego oraz skład i sposób powołania zespołu oceniającego określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej¹⁷. Przywołany akt prawny dotyczy między innymi nauczycieli publicznych przedszkoli, szkół i placówek oraz zakładów kształcenia i placówek doskonalenia nauczycieli.

Oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły, o ile posiada kwalifikacje pedagogiczne. W przeciwnym przypadku niezbędny jest udział nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze i sprawującego w tej szkole nadzór pedagogiczny. W stosunku do nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze dyrektor szkoły, w porozumieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny, jeśli dyrektor nie posiada kwalifikacji pedagogicznych. Oceny pracy dyrektora szkoły oraz nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, dokonuje organ prowadzący szkołę w porozumieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny¹⁸. Ocena musi być dokonana w ciągu trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku. Dyrektor szkoły powiadamia o tym na piśmie nauczyciela co najmniej na miesiąc przed dokonaniem oceny, chyba że postępowanie zostało wszczęte na wniosek samego nauczyciela¹⁹. Ocena pracy nauczyciela ma charakter opisowy i zakończona jest stwierdzeniem uogólniającym. Obecnie funkcjonuje trzystopniowa skala ocen: ocena wyróżniająca, ocena dobra, ocena negatywna²⁰. Dokonując oceny pracy nauczyciela, dyrektor szkoły może zasięgnąć opinii samorządu uczniowskiego²¹ lub właściwego doradcy metodycznego, a w przypadku braku takich możliwości – innego nauczyciela dyplomowanego lub mianowanego. Dyrektor jest zobowiązany do uzyskania tej opinii w przypadku, gdy z takim wnioskiem wystąpił sam nauczyciel. Opinie te powinny być wyrażone na piśmie²².

Zgodnie z art. 6a ustawy Karta Nauczyciela i §5 przytoczonego rozporządzenia ocenę pracy ustala się po zapoznaniu nauczyciela z jej projektem oraz wysłuchaniu jego uwag i zastrzeżeń. Nauczyciel może zgłosić swoje uwagi na piśmie, jednak nie później niż w ciągu trzech dni od daty zapoznania się

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego, Dz. U. z 2012 r., poz. 1538 [dalej: Rozporządzenie MEN].

¹⁸ Karta Nauczyciela, art. 6a.

¹⁹ Rozporządzenie MEN.

²⁰ Karta Nauczyciela, art. 6a.

²¹ Tamże.

²² Rozporządzenie MEN.



z projektem oceny. Na wniosek nauczyciela przy zapoznawaniu go z projektem oceny oraz wysłuchaniu jego wątpliwości może być obecny przedstawiciel wskazanej przez nauczyciela zakładowej organizacji związkowej. Po ustaleniu oceny dyrektor szkoły doręcza nauczycielowi oryginał karty oceny pracy, której wzór stanowi załącznik do rozporządzenia. Odpis tego dokumentu włącza się do akt osobowych nauczyciela. Oprócz danych o nauczycielu i stwierdzeniu uogólniającym, ocena pracy powinna zawierać uzasadnienie oraz informację o prawie i terminie do złożenia odwołania. Od ustalonej oceny pracy nauczycielowi przysługuje w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia prawo wniesienia odwołania, za pośrednictwem dyrektora szkoły, do organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą. Organ sprawujący nadzór pedagogiczny ma obowiązek rozpatrzyć odwołanie nauczyciela w terminie 30 dni od dnia jego wniesienia. Jeżeli odwołanie zostało wniesione w terminie, w celu jego rozpatrzenia organ sprawujący nadzór pedagogiczny powołuje zespół oceniający, w skład którego wchodzi: przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą jako przewodniczący zespołu, przedstawiciel rady pedagogicznej szkoły, przedstawiciel rodziców wchodzących w skład rady szkoły, a w szkole, w której rada szkoły nie została powołana – przedstawiciel rady rodziców, właściwy doradca metodyczny, przedstawiciel zakładowej organizacji związkowej wskazanej przez nauczyciela. Zespół rozpatrując odwołanie, ustala nową ocenę lub podtrzymuje kwestionowaną przez nauczyciela. Od oceny dokonanej przez zespół oceniający nie przysługuje odwołanie²³. Jeżeli w wyniku postępowania oceniającego nauczyciel otrzyma ocenę negatywną to rozwiązaniu ulega stosunek pracy. Następuje ono z końcem miesiąca, w którym upływa trzymiesięczne wypowiedzenie, licząc od otrzymania przez nauczyciela negatywnej oceny pracy²⁴. Otrzymanie co najmniej oceny dobrej w ciągu ostatnich pięciu lat pracy jest warunkiem koniecznym do udziału w konkursie na dyrektora szkoły²⁵. Uzyskanie oceny wyróżniającej stanowi warunek konieczny przy wnioskach o nagrody²⁶.

Przykładowe standardy wymagań w ocenie pracy nauczyciela

Oceniając pracę nauczyciela, mierzy się jej jakość i to we wszystkich aspektach. Dyrektor szkoły dokonuje oceny pracy nauczyciela, uwzględniając w szczególności

²³ Tamże.

²⁴ Karta Nauczyciela, art. 23 ust. 5.

²⁵ Rozporządzenie MEN.

²⁶ Tamże.



poprawność merytoryczną i metodyczną prowadzonych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prawidłowość realizacji innych zadań zawodowych wynikających ze statutu szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, kulturę i poprawność języka, pobudzanie inicjatywy uczniów, zachowanie odpowiedniej dyscypliny uczniów na zajęciach. Ocenie podlega również zaangażowanie zawodowe nauczyciela (uczestnictwo w pozalekcyjnej działalności szkoły, udział w pracach zespołów nauczycielskich, podejmowanie innowacyjnych działań w zakresie nauczania, wychowania i opieki, zainteresowanie uczniem i jego środowiskiem, współpraca z rodzicami) oraz aktywność nauczyciela w doskonaleniu zawodowym. Nie mniej istotnym obszarem oceny jego aktywności zawodowej są działania w zakresie wspomagania wszechstronnego rozwoju ucznia, z uwzględnieniem jego możliwości i potrzeb, przestrzeganie porządku pracy (punktualność, pełne wykorzystanie czasu lekcji oraz właściwe prowadzenie dokumentacji)²⁷.

Wewnętrzne regulaminy zawierające między innymi kryteria oceny, które opracowuje każda placówka oświatowa, wynikają z obowiązującej litery prawa oświatowego, to jest przywoływanych już dokumentów – Karty Nauczyciela i Rozporządzenia z dnia 21 grudnia 2012 roku²⁸. Oba akty prawne zawierają wymagania, które nauczyciel powinien spełnić, aby uzyskać odpowiednio ocenę wyróżniającą, dobrą lub negatywną.

Ocena wyróżniająca pracy zawodowej może być przyznawana nauczycielowi, który między innymi: opracowuje i wdraża własne programy autorskie lub innowacje pedagogiczne, tworzy i upowszechnia nowatorskie rozwiązania metodyczne określonego działu programowego, a także rozwija zainteresowania i uzdolnienia wychowanków z uwzględnieniem ich możliwości i potrzeb. Organizuje pomoc terapeutyczno-psychologiczną i pedagogiczną na rzecz wychowanków. Wyróżnia się w gronie nauczycieli, biorąc udział w konkursach i przedsięwzięciach lokalnych. Systematycznie podnosi swoje kwalifikacje zawodowe oraz uzyskuje kolejne stopnie awansu zawodowego. W procesie dydaktycznym wyróżnia się: doskonałą organizacją procesu wychowawczo-dydaktycznego, stosowaniem różnorodnych i nowatorskich metod nauczania, indywidualizacją procesu kształcenia z uwzględnieniem różnic rozwojowych uczniów oraz stosowaniem odpowiednich metod postępowania, rozbudzeniem wielostronnej aktywności wychowanków, trafnością doboru i wykorzystania metod, form oraz środków dydaktycznych. Jako wychowawcę cechuje go umiejętność koordynowania działań wychowawczych z nauczycielami, znajomość warunków rodzinnych i środowiskowych wychowanków, sprawna organizacja imprez i uroczystości oraz wycieczek, skuteczność wywołania zmian

²⁷ M. Rękawek, *Ocena pracy nauczycieli szkół i placówek publicznych*, <http://zsradomysl.szkołnastrona.pl/bip/container/procedura-oceny-nauczyciela-calosc.pdf?noc=1463466396>, dostęp 2.06.2015.

²⁸ Karta Nauczyciela oraz Rozporządzenie MEN.



w postawach wychowanków i rodziców wobec przedszkola. Nauczyciel, którego praca jest wyróżniająca: doskonali swoją wiedzę i umiejętności oraz zajmuje się doskonaleniem innych nauczycieli poprzez prowadzenie lekcji otwartych dla nauczycieli i aktywne uczestniczenie w posiedzeniach rady pedagogicznej, wzorowo prowadzi dokumentację przedszkolną, systematycznie wzbogaca warsztat pracy poprzez wykonywanie i gromadzenie środków dydaktycznych, współpracuje z licznymi organizacjami działającymi na rzecz edukacji, zabiega o estetyczne wyposażenie i urządzenie sali, wykazuje właściwą postawę wychowawczą oraz życzliwość wobec wychowanków, rodziców, nauczycieli i innych pracowników przedszkola. Charakteryzuje się zdyscyplinowaniem w pracy, taktem i kulturą osobistą. Systematycznie dokonuje samooceny i ewaluacji swojej prac²⁹.

Nauczyciel uzyskuje dobrą ocenę swojej pracy, gdy poprawnie prowadzi zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, opracowuje w zespole samokształceniowym programy nauczania i scenariusze zajęć, potrafi stosować narzędzia pomiaru osiągnięć wychowanków oraz interpretować uzyskane przy ich pomocy wyniki. Przygotowuje uczniów do konkursów przedmiotowych. Wspomaga wszechstronny rozwój dziecka z uwzględnieniem jego możliwości i potrzeb. Zna, stosuje i przestrzega przepisy dotyczące bhp uczniów i warunków pracy w placówce, w której jest zatrudniony, potrafi przewidywać niebezpieczeństwa i eliminować je w przestrzeni aktywności zawodowej. Przestrzega dyscypliny pracy, respektuje zarządzenia i zalecenia przełożonych oraz przepisy prawa. Prowadzi zajęcia otwarte, dzieląc się swoim doświadczeniem z nauczycielami. Współpracuje z rodzicami, organizuje imprezy kulturalne, wypoczynkowe i sportowe. Wykonuje dodatkowe czynności i prace wynikające z potrzeb placówki³⁰.

Ocenę negatywną otrzymuje nauczyciel, który nie przygotowuje się systematycznie do zajęć, nie stosuje posiadanych środków dydaktycznych, nie przejawia zainteresowania swoim warsztatem pracy, prowadzone przez niego zajęcia są improwizowane. Nie podnosi swoich kwalifikacji zawodowych i nie dąży do uzyskania kolejnego stopnia awansu zawodowego oraz nie wykazuje żadnej aktywności w pracach rady pedagogicznej i zespołu metodycznego. Nie respektuje wewnętrznych zarządzeń dyrektora o charakterze organizacyjnym i porządkowym. Nie uwzględnia w swojej pracy zaleceń pohospitacyjnych. Lekceważy zasady bezpieczeństwa i higieny pracy wychowanków, ignoruje zadania

²⁹ Kryteria oceny pracy nauczyciela. Wewnętrzny system oceny nauczyciela-wychowawcy w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Świnoujściu, http://www.sosw.uznam.net.pl/dokumenty/dokumenty/inne/ocena_pracy_nauczyciela.pdf, dostęp 18.06.2015.

³⁰ Ocena pracy nauczyciela. Opracowanie przykładowych standardów wymagań. Kryteria oceny pracy nauczyciela, WikiEduLinki, http://www.dbp.wroc.pl/linki/index.php?title=Ocena_pracy_nauczyciela, dostęp 19.06.2015.



o charakterze nadzoru i opieki oraz nie wykazuje dostatecznej troski o powierzone mienie i sprzęt przedszkolny. Nie dba o właściwą współpracę z rodzicami, a swoją pracą i postawą nauczycielską powoduje uzasadnione i powtarzające się ich skargi. Nie wykazuje inicjatywy i nie organizuje żadnych imprez o charakterze kulturalno-wychowawczym, a także nie wykazuje troski o losy swoich wychowanków. Nie dba o ukształtowanie w nich właściwych i społecznie pożądanych postaw. Nie zabiega o właściwą atmosferę pracy oraz zasady współżycia oparte na wzajemnym szacunku i koleżeństwie między podopiecznymi. Postępuje sprzecznie z zasadami etyki, wykazuje brak tolerancji, taktu i kultury osobistej³¹.

Podsumowanie

Cechą istotną w rozróżnieniu zawodu nauczycielskiego od innych profesji jest to, że przedmiotem oddziaływania jest tu żywy człowiek, który myśli, ocenia, poddaje się wpływom lub je odrzuca, jest wrażliwy na atmosferę³². Wszelkie idee dydaktyczne, cele, treści, metody, zasady kształcenia i wychowania nie działają automatycznie, lecz realizują się i ożywiają dzięki profesjonalnej działalności nauczycieli³³. Są oni bowiem organizatorami, kierownikami i opiekunami procesu edukacji³⁴. „Nie doktryna koordynuje tu znaczenia, ale realne sposoby radzenia sobie w potocznym życiu”³⁵.

Mistrzostwo zawodowe obejmuje trzy podstawowe elementy: wiedzę ogólną i zawodową, umiejętności wykonywania określonych czynności praktycznych oraz właściwe dla danego zawodu (specjalności) dyspozycje osobowościowe, rozumiane jako zespół cech psychofizycznych stanowiących o predyspozycjach do wykonywania określonych zadań. Można przyjąć, że im wyższej oceniane są wyróżnione komponenty kwalifikacji i kompetencji tym wzrasta profesjonalizm wykonywania przez nauczycieli ich pracy zawodowej, co przekłada się bezpośrednio na poziom działalności edukacyjnej współczesnych placówek oświatowych w ciągle zmieniającej się rzeczywistości społeczno-zawodowej oraz twórcze jej przeobrażanie. Codziennosc materializuje się w konkretnych zjawiskach i działaniach. Im większy będzie profesjonalizm zawodowy kadry

³¹ *Kryteria oceny pracy nauczyciela...*, dz. cyt.

³² M. Nowicka-Kozioł, *Odpowiedzialność w świetle alternatyw współczesnego humanizmu*, Warszawa 1993, s. 98.

³³ W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1996, s. 89.

³⁴ K. Dymek-Balcerek, *Kompetencje pedagogiczne nauczyciela*, [w:] *Drogi i bezdroża kształcenia nauczycieli w Polsce*, red. F. Szlosek, Radom 1995, s. 47.

³⁵ A. Stanisławski, *Codziennosc, antropologia codziennosci*, <http://kinship.blox.pl/2008/05/Codziennosc-antropologia-codziennosci.html>, dostęp 18.06.2015.



nauczycielskiej, tym przestrzeń edukacyjnej codzienności cechować będzie wyższa jakość (staranność, wykwalifikowanie, wyjątkowość).

Osiągnięcie wysokiej oceny jest dla pracowników jedną z metod motywowania ich do efektywniejszej pracy, ponieważ na tej podstawie są wynagradzani i awansowani. To również doskonała okazja, by wskazać kierunki rozwoju ocenianego nauczyciela i jego mocne strony, ale także te działania, które wymagają poprawy. Uzyskiwanie pozytywnie ocenianych efektów w codziennej pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej, poprzez promowanie działań mających na celu doskonalenie pracy własnej nauczycieli, przyczynia się również do podniesienia jakości pracy placówek oświatowych. I na tym właśnie wszystkim powinno zależeć.

Bibliografia

- Biegańska A., *Gromadzenie informacji o pracy nauczyciela*, „Dyrektor Szkoły” 2006, nr 1, s. 16–17.
- Bohdanowicz L., *Profesjonalizm w funkcjonowaniu rad nadzorczych spółek akcyjnych*, Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009.
- Dymek-Balcerak K., *Kompetencje pedagogiczne nauczyciela*, [w:] *Drogi i bezdroża kształcenia nauczycieli w Polsce*, red. F. Szlosek, WSI, Radom 1995.
- Kryteria oceny pracy nauczyciela. Wewnętrzny system oceny nauczyciela-wychowawcy w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Świnoujściu, http://www.sosw.uznam.net.pl/dokumenty/dokumenty/inne/ocena_pracy_nauczyciela.pdf, dostęp 18.06.2015.
- Kwaśniewska K., *Do źródeł profesjonalizmu*, „Business&Beauty” 2014, nr 10, <http://www.businessandbeauty.pl/do-zrodel-profesjonalizmu/>, dostęp 12.06.2015.
- Ocena pracy nauczyciela. Opracowanie przykładowych standardów wymagań. Kryteria oceny pracy nauczyciela, WikiEduLinki, http://www.dbp.wroc.pl/linki/index.php?title=Ocena_pracy_nauczyciela, dostęp 19.06.2015.
- Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Żak, Warszawa 1996.
- Oleksyn T., *Zarządzanie kompetencjami*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006.
- Profesjonalizm, [w:] *Edupedia.pl. Słownik wyrazów obcych*, http://www.edupedia.pl/map/dictionary/id/8_sownik_wyrazow_obcych.html, dostęp 10.04.2017.
- Profesjonalizm, [w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/sjp/profesjonalizm:2572537.html>, dostęp 12.06.2015.
- Rękawek M., *Ocena pracy nauczycieli szkół i placówek publicznych*, www.edufakty.pl/index.php/prawo/item/136-ocena-pracy-nauczycieli-szk%C3%B3%C5%82-i-plac%C3%B3wek-publicznych.html, dostęp 2.06.2015.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego, Dz. U. z 2012 r., poz. 1538).
- Sikorski C., *Profesjonalizm. Filozofia zarządzania nowoczesnym przedsiębiorstwem*, PWN, Warszawa 1995.



Stanisz A., *Codzienność, antropologia codzienności*, <http://kinship.blox.pl/2008/05/Codzien-nosc-antropologia-codziennosci.html>, dostęp 18.06.2015.

Szymański M. J., *Nauczyciel w okresie przemian społecznych*, „Edukacja” 2002, nr 3, s. 5–15.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, Dz. U. z 2016 r., poz. 1379 oraz Dz. U. z 2017 r., poz. 60.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz. U. z 1991 r. Nr 95, poz. 425.

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy, Dz. U. z 2011 r. Nr 36, poz. 181.

Evaluation of the teacher as a formal indicator of professionalism in everyday professional

Abstract: Everyday life is materialized in specific phenomena and activities. The larger the professionalism of professional teachers, the educational space of everyday life will be characterized by higher quality (accuracy, neatness, uniqueness). Evaluation of the teacher's administrative team activities in the field of pedagogical supervision. It is aimed at making opinion given on the basis of widely made a diagnosis of the extent to which the teacher performs his duties. Obtaining, highly rated, the effects of the daily work of teaching, education or care as a result of the promotion of actions aimed at improving teachers' own work contributes to the improvement of the quality of work of educational institutions.

Keywords: assessment work, professionalism professional, teacher

Słowa kluczowe: nauczyciel, ocena pracy, profesjonalizm zawodowy

